

nationale ombudsman

Rapport

Onterecht geen verdere klachtbehandeling door politie

Oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klacht over het geweldgebruik door de regionale politie eenheid Rotterdam niet gegrond.

De Nationale ombudsman concludeert verder dat de regionale politie eenheid Rotterdam in de klachtbehandeling niet behoorlijk heeft gehandeld.

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat de politie eenheid Rotterdam, op 12 juli 2017 tijdens zijn aanhouding geweld heeft gebruikt.

Uit eigen beweging onderzoekt de Nationale ombudsman dat de politie de klacht van verzoeker niet verder in behandeling heeft genomen.

Wat is er gebeurd?

Verzoeker bracht op 12 juli 2017 een bezoek aan het kantoor van het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) op de Schiekade in Rotterdam. Hij had geen afspraak, maar wilde toch een medewerker spreken. Hij is uiteindelijk ook te woord gestaan door een medewerker. De beveiliging had inmiddels de politie laten komen. Nadat het gesprek was beëindigd en verzoeker naar buiten wilde lopen, werd hij door de politie aangesproken. Daarbij is verzoeker gevraagd om zijn legitimatie te tonen. Verzoeker voldeed niet aan dat verzoek en liep weg. Om het weglopen te voorkomen werd verzoeker vastgepakt bij zijn elleboog. Verzoeker verzette zich tegen het vastpakken door de politie door zijn arm steeds weg te trekken. Daarop werkte de politie hem op een gegeven moment tegen de grond. Verzoeker werd meegenomen naar het politiebureau. Hij heeft uiteindelijk een strafbeschikking gekregen voor het niet tonen van zijn legitimatiebewijs op vordering van een politieambtenaar.

Klachtbehandeling door de politie

Enkele dagen later diende verzoeker een klacht in bij de politie over het toegepaste geweld. Hij stelde namelijk door deze actie van de politie een permanente zenuwbeschadiging aan zijn hand te hebben opgelopen. De klacht werd op dat moment niet in behandeling genomen, vanwege het juridische traject dat verzoeker had ingesteld tegen de strafbeschikking. Nadat dit traject was beëindigd, het CJIB had de zaak ingetrokken, werd de klachtbehandeling bij de politie in augustus 2018 hervat. Tijdens een gesprek tussen verzoeker en de politie werd duidelijk dat hij de politie aansprakelijk stelde voor het letsel dat hij had opgelopen bij de aanhouding. De politie beëindigde daarop deze eerste fase van klachtbehandeling. Verzoeker werd daarbij gewezen op de mogelijkheid om de politiechef nog om een formeel oordeel te vragen. Ook werd verzoeker gewezen op het juridische traject om de politie aansprakelijk te kunnen stellen. Van dat juridische traject maakte verzoeker overigens gebruik. In mei 2019 liet de verzekeraar van de politie aan verzoeker weten dat de politie aansprakelijkheid voor het letsel volledig afwijst.

Voordat verzoeker de vraag over de aansprakelijkheid aan de rechter wil voorleggen, wil hij van de ombudsman een oordeel hebben over het toegepaste geweld. Om die reden wendde hij zich in mei 2019 voor het eerst tot de Nationale ombudsman. Op dat moment was de klachtenprocedure bij de politie nog niet volledig afgerond. De politiechef had namelijk nog geen oordeel gegeven over de klacht. De ombudsman is dan niet aan zet om de klacht in behandeling te nemen. Ondanks aandringen van de ombudsman destijds om de klacht volgens de wettelijke regels af te handelen, voldeed de politie niet aan dit verzoek. De politie beredeneerde dat een verdere behandeling van de klacht niet nodig was, aangezien verzoeker tijdens het bewuste gesprek in augustus 2018 had aangegeven tevreden te zijn. Na opnieuw aandringen van de ombudsman op de tweede fase van klachtbehandeling, gaf de politie de houding van verzoeker als bijkomend argument om verdere klachtbehandeling achterwege te laten. Volgens de politie zou verzoeker zich naderhand bedreigend hebben uitgelaten ten opzichte van een van de betrokken politieambtenaren. Met een beroep op de Arbeidsomstandighedenwet zag de politie daarin aanleiding om de klacht van verzoeker niet verder in behandeling te nemen: "Een werkgever zorgt voor de veiligheid en de gezondheid van werknemers inzake alle met arbeid verbonden aspecten en voert daarbij een beleid dat gericht is op zo goed mogelijke arbeidsomstandigheden¹".

¹ Artikel 3 lid 1 van de Arbeidsomstandighedenwet.

Onderzoek Nationale ombudsman

Over de klachtbehandeling

Visie verzoeker

In het kader van ons onderzoek heeft de ombudsman aan verzoeker gevraagd wat de reden is dat hij de politie niet eerder om verdere behandeling van zijn klacht had verzocht. Verzoeker liet weten dat hij van mening was dat dat niet meer nodig was. Tijdens het gesprek met de politie in augustus 2018 was zijn klacht immers besproken. Daarbij is toegezegd dat de klacht zou worden teruggekoppeld aan de betrokken politieambtenaren; iets wat verzoeker graag wilde. Ook zou de politie ervoor zorgen dat zijn verzoek om schadevergoeding in behandeling zou worden genomen. Verzoeker had er destijds alle vertrouwen in dat zijn klacht daarmee naar tevredenheid zou worden opgelost. Hij had niet verwacht dat dit niet zou gebeuren en dat zijn verzoek om schadevergoeding door de politie zou worden afgewezen. Verzoeker speelt met het idee om de kwestie rond de aansprakelijkheid aan de rechter voor te leggen. Maar hij wil dan wel graag eerst een oordeel over de behoorlijkheid van het toegepaste geweld.

Visie politie

Ook de politie liet weten dat uit het bewuste gesprek in augustus 2018 duidelijk was geworden dat verzoeker graag wilde dat de betrokken politiemedewerkers en diens leidinggevende kennis namen van zijn klacht zodat deze intern kon worden besproken. Door de politie werd toegezegd dat dit zou gaan gebeuren. Aangezien verzoeker destijds aangaf nog steeds last te hebben van zijn hand en daarvoor schadeloos gesteld wilde worden, had de politie hem doorverwezen naar de afdeling Schade en Verzekeringen van de politie eenheid Rotterdam. Volgens de politie was verzoeker op dat moment tevreden over de afhandeling van de klacht. De klachtbehandeling werd door de politie dan ook afgesloten. Dit standpunt werd later door de politiechef ook herhaald in reactie op het onderzoek van de ombudsman: verdere klachtbehandeling was volgens de politie niet aan de orde, omdat verzoeker in augustus 2018 had aangegeven tevreden te zijn met de klachtbehandeling. Daarnaast werd het bewuste artikel van de Arbeidsomstandighedenwet als motivering gegeven om verdere klachtbehandeling uit te sluiten.

Bij het openen van dit onderzoek is de politie gevraagd of men vaker klachten niet in behandeling neemt op grond van het bewuste artikel van de Arbeidsomstandighedenwet. De politie liet in reactie daarop weten dat in het verleden één andere klacht niet in behandeling is genomen op grond van dat wetsartikel.

Over het toegepaste geweld

Visie verzoeker

Verzoeker stelt zich op het standpunt dat hij destijds geen moeilijkheden veroorzaakte in het UWV-kantoor. De politie arriveerde net op het moment dat hij wilde vertrekken. Hij is staande gehouden door de politieambtenaren en werd om zijn legitimatie gevraagd. Een van de agenten pakte hem vast op het moment dat hij in zijn plastic tasje greep om zijn identiteitsbewijs te pakken. Met zijn identiteitsbewijs in de hand werd hij vervolgens door de twee agenten hardhandig tegen de grond gewerkt. Volgens verzoeker zonder enige aanleiding. In de klacht bij de ombudsman gaf verzoeker aan dat verzet in zo'n geval een logische reactie is.

Visie politie

Uit informatie die de politie heeft verstrekt aan de ombudsman, blijkt dat ze werden opgeroepen door de beveiliging van het UWV. Verzoeker zou zich recalcitrant hebben gedragen in het gebouw en zich niets hebben aangetrokken van de vorderingen van de beveiliging om het gebouw te verlaten. Bij aankomst van de politie bleek verzoeker inmiddels in gesprek te zijn met een medewerker van het UWV. De politie wachtte totdat het gesprek was beëindigd, om vervolgens naar de legitimatie van verzoeker te vragen. Vanaf dat moment liep de situatie uit de hand. Verzoeker wilde zijn legitimatie niet tonen en liep van hen weg. Daarop is hij vastgepakt bij zijn arm en heeft de politie hem gevorderd zijn legitimatie te laten zien. Volgens de politie accepteerde verzoeker dat niet en zwaaide hij druk met zijn armen, waarop de politieambtenaren hem in verband met hun eigen veiligheid onder dwang naar de grond brachten. Verzoeker is opnieuw om zijn legitimatie gevraagd, maar voldeed wederom niet aan dit verzoek. De politie heeft verzoeker vervolgens aangehouden voor het weigeren om zijn legitimatiebewijs te tonen. Pas op een later moment op het politiebureau toonde

verzoeker alsnog zijn legitimatiebewijs. Daarop is hij vrijgelaten. Verzoeker heeft een boete gekregen voor het niet tonen van zijn legitimatiebewijs op vordering van de politie.

Beeldmateriaal UWV

Het bewuste handelen van de politie is vastgelegd op de bewakingscamera's van het UWV. Medewerkers van de Nationale ombudsman hebben deze beelden bekeken. Uit dit beeldmateriaal maakt de ombudsman op dat verzoeker geen medewerking verleende aan zijn aanhouding. Te zien is dat verzoeker zich meerdere keren wegdraaide van de politieambtenaren en zijn elleboog losrukte toen het omdraaien door de politie werd geprobeerd te voorkomen. Toen verzoeker wegliep van de politieambtenaren werd hij door hen beiden vastgepakt bij de bovenarm. Vervolgens is te zien dat de politieambtenaren verzoeker gecontroleerd naar de grond brengen.

Aanvullende stukken politie

De Nationale ombudsman heeft de politie om aanvullende informatie gevraagd. Uit een mutatie-rapport blijkt, voor zover hier van belang, het volgende:

"In opdracht [...] gegaan naar het UWV voor een lastige klant die het pand niet wilde verlaten. Eenmaal aangekomen werden we aangesproken door de beveiliging. Hij gaf aan dat er een lastige man in het pand was die niet luisterde en op vorderingen niet het pand verliet. We hebben de politie gebeld en voordat deze kwam heeft het personeel van het UWV de man toch geholpen. [...]. Rapporteurs hebben gewacht totdat de man klaar was met het gesprek en hebben hem toen aangesproken. Bij het vorderen van zijn legitimatiebewijs wilde hij het niet overhandigen. Hij wilde weglopen en werd vastgepakt bij zijn arm. Hierdoor begon hij te schreeuwen in het pand en licht beledigend (niet genoeg voor belediging) te zijn. We hebben hem nog 1 keer gevorderd, maar ook dat hielp niet. Vervolgens hebben we de man aangehouden ter zake de WID. Bij de aanhouding begon de man zich te verzetten. Hierbij hebben wij diverse klemmetjes gebruikt (geen zichtbaar letsel, alleen van de handboeien). Geweld gemeld bij de OPCO."

Uit de aanvullende informatie van de politie blijkt dat een van de betrokken politieambtenaren aangifte heeft gedaan van bedreiging door verzoeker. Die aangifte ziet niet op het incident van 12 juli 2017, maar op een opmerking die verzoeker heeft gemaakt tijdens een telefoongesprek met de politie op 23 augustus 2017.

Wat is het oordeel van de Nationale ombudsman?

Over de klachtbehandeling

De Nationale ombudsman vindt het aannemelijk dat verzoeker heeft aangegeven dat zijn klacht in eerste instantie naar tevredenheid was opgelost. Op een later moment is die tevredenheid bij verzoeker echter verdwenen. Het afwijzen van zijn verzoek om een schadevergoeding kan daarbij een rol hebben gespeeld. Als de politie besluit om een klacht niet verder te behandelen, is het belangrijk dit duidelijk te communiceren. In het onlangs verschenen rapport Professionele klachtbehandeling door politie, formuleert de ombudsman aandachtspunten voor behoorlijke de klachtbehandeling door de politie².

In eerste instantie heeft de politie de klacht afgehandeld in overeenstemming met de stappen zoals in het rapport Professionele klachtbehandeling politie staat beschreven. Echter vanaf het moment dat verzoeker aangaf toch verder te willen met de klachtbehandeling, heeft de politie om een onbegrijpelijke reden de klachtbehandeling niet voortgezet. Het is niet juist om met een beroep op de Arbeidsomstandighedenwet verdere klachtbehandeling buiten beschouwing te kunnen laten. De politie is gebonden aan de regels van klachtbehandeling zoals in de Algemene wet bestuursrecht en de klachtenregeling van de politie zijn vastgelegd. De politie kan de klachtbehandeling stopzetten als een klager zich, ook na een waarschuwing, bedreigend, beledigend en onfatsoenlijk uitlaat. In dat geval kan de klachtbehandeling eindigen omdat klager kennelijk onvoldoende belang hecht aan een behoorlijke klachtafhandeling. In deze situatie heeft de politie

² Zie rapport 'Professionele klachtbehandeling door politie' (2021/002).

ten onrechte de verdere klachtbehandeling gestaakt. Daarmee heeft de politie gehandeld in strijd met de professionele klachtbehandeling. De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Over het toegepaste geweld

Verzoeker klaagt erover dat de politie, eenheid Rotterdam, op 12 juli 2017 tijdens zijn aanhouding geweld heeft gebruikt. Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten van burgers worden gerespecteerd. Het recht op lichamelijke integriteit is een grondrecht dat door de Grondwet en internationale verdragen wordt beschermd. Het gebruik van geweld tegen personen betekent een inbreuk op dit grondrecht. Een politieambtenaar die in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening is, is echter bevoegd om op grond van artikel 8, eerst en vijfde lid van de Politiewet 2012 geweld te gebruiken wanneer dit noodzakelijk is voor de uitvoering van zijn taak en een minder ingrijpend middel niet voorhanden is. Het geweld dient in verhouding te zijn tot het beoogde doel en gematigd te zijn. Aan het gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf.

In de eerste plaats is het van belang om na te gaan of de aanhouding van verzoeker rechtmatig was. Alleen bij een rechtmatige aanhouding is het gebruik van geweld immers toegestaan. De politie kwam ter plaatse vanwege een melding over het gedrag van verzoeker. Op basis van de beelden blijkt dat de betrokken politieambtenaren na kort overleg met een medewerker van de beveiliging verzoeker aanspraken. In die situatie ligt het in de rede dat verzoeker is gevraagd zich te legitimeren. Verzoeker gaf echter geen gevolg aan de vorderingen om zijn legitimatiebewijs te tonen. Dat de politie vervolgens overging tot aanhouding is dan niet onbegrijpelijk. De vraag die zich vervolgens voordoet is of het door de politie bij de aanhouding gebruikte geweld in verhouding tot het beoogde doel redelijk en gematigd was.

Aan de hand van de beelden heeft de ombudsman geconstateerd dat verzoeker steeds wegliep van de politieambtenaren. De Nationale ombudsman acht het aannemelijk dat de politieambtenaren het van hen weglopen door verzoeker wilden voorkomen. Om dat te bewerkstelligen werd verzoeker in eerste instantie vastgepakt bij zijn bovenarmen. Gelet op de camerabeelden acht de ombudsman het aannemelijk dat het vastpakken onvoldoende effect op verzoeker had, aangezien verzoeker zich van de politieambtenaren bleef wegdraaien en met zijn armen zwaaide in een poging zich los te rukken van de politieambtenaren. De politie heeft vervolgens naar een zwaarder middel gegrepen, namelijk het vastpakken van de armen van verzoeker en hem vervolgens gecontroleerd naar de grond te brengen. De ombudsman is van oordeel dat dit noodzakelijk was om het beoogde doel te bereiken, namelijk het voorkomen dat verzoeker opnieuw wegliep om uiteindelijk de identiteit van verzoeker te kunnen achterhalen. Niet duidelijk is geworden of er een waarschuwing is gegeven voordat tot geweld is overgegaan. Mocht dat niet zijn gebeurd dan gaat de ombudsman ervan uit dat, gelet op het verzet van verzoeker waardoor direct ingrijpen noodzakelijk was, dit voor de politieambtenaren niet werkzaam was. Het gecontroleerd naar de grond brengen valt naar de mening van de Nationale ombudsman binnen de grenzen van behoorlijk gebruik van geweld. De Nationale ombudsman oordeelt deze onderzochte gedraging als behoorlijk.

CONCLUSIE

Het niet in behandeling nemen van de klacht op grond van de Arbeidsomstandighedenwet acht de Nationale ombudsman niet behoorlijk. De politie eenheid Rotterdam heeft de klacht niet in overeenstemming met de uitgangspunten van professionele klachtbehandeling afgehandeld.

De klacht over de onderzochte gedraging van de politie eenheid Rotterdam over het toegepaste geweld op 12 juli 2017 is niet gegrond.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen